

I. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

1. Lí do chọn đề tài

“ Thực hiện có kết quả các sáng kiến và cam kết của Việt Nam với quốc tế trong giải quyết các vấn đề rác thải nhựa mà trọng tâm là rác thải nhựa đại dương, bảo đảm ngăn ngừa việc xả rác thải nhựa từ các nguồn thải trên đất liền và các hoạt động trên biển, phấn đấu đưa Việt Nam trở thành quốc gia tiên phong trong khu vực về giảm thiểu rác thải nhựa xả thải ra môi trường.” (*Quyết định số 175/QĐ-TTg ngày 05/02/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “ Đẩy mạnh công tác tuyên truyền về phòng, chống rác thải nhựa giai đoạn 2021 – 2025*)

Xuất phát từ mục tiêu của đề án trên đòi hỏi mỗi giáo viên chính là một tuyên truyền viên tới các em học sinh và phụ huynh về bảo vệ môi trường. Ô nhiễm môi trường là một trong những vấn đề cấp bách hiện nay, nó đe dọa đa dạng sinh học, biến đổi khí hậu và nhiều hệ lụy khác mà con người phải gánh chịu. Giáo dục cho học sinh ý thức bảo vệ môi trường là một giải pháp bảo vệ môi trường cho tương lai. Đặc biệt là đối với rác thải nhựa, với đặc tính bền vững trong tự nhiên, rác thải nhựa (chai nhựa, túi ni-lông, hộp đựng đồ ăn, cốc...) cùng với các chất gây ô nhiễm môi trường khác đã và đang tác động tiêu cực đến môi trường và sức khỏe con người trên toàn thế giới.

Túi nilon hay những vỏ chai nhựa đã trở thành vật dụng khó có thể thiếu trong cuộc sống thường ngày. Nó gắn với thói quen sử dụng của không ít người dân. Với ưu điểm bền, chắc, tiện dụng và giá thành thấp, chúng được sử dụng phổ biến và hầu như có mặt ở mọi nơi, từ cửa hàng nhỏ lẻ đến các siêu thị và những trung tâm thương mại lớn. Hiện nay con người đang quá phụ thuộc vào vật dụng nhựa dùng một lần, từ đó gây ra những hậu quả nghiêm trọng đến môi trường.

Chiếc túi nilon nhỏ bé và mỏng manh như vậy nhưng lại có quá trình phân hủy có thể kéo dài từ 500 đến 1.000 năm nếu không bị tác động của ánh sáng mặt trời. Rác thải nhựa bị vứt xuống ao, hồ, sông ngòi sẽ làm tắc nghẽn cống, rãnh, kênh, rạch, gây ứ đọng nước thải và ngập úng dẫn đến sản sinh ra nhiều vi khuẩn gây bệnh. Nghiêm trọng hơn, môi trường đất và nước bị ô nhiễm bởi túi nilon sẽ ảnh hưởng trực tiếp và gián tiếp tới sức khỏe con người. Thực tế rác thải nhựa chôn lấp sẽ ảnh hưởng tới môi trường đất và nước, còn đốt chúng sẽ tạo ra khí thải có chất độc dioxin và furan gây ngộ độc, ảnh hưởng tuyến nội tiết, gây ung thư, giảm khả năng miễn dịch,...

Nhận thức được sự nghiêm trọng của việc sử dụng đồ nhựa, vì vậy tôi chọn đề tài: “ **Công trình xanh – Tái sử dụng rác thải ở nhà**” nhằm nâng cao nhận thức, thay đổi hành vi, trách nhiệm của học sinh trong việc sử dụng rác thải nhựa.

2. Mục đích nghiên cứu

Nhằm nâng cao nhận thức, thay đổi hành vi, trách nhiệm của mọi người trong việc sử dụng rác thải nhựa. Qua đó sẽ góp phần bảo vệ môi trường sống của mỗi chúng ta.

3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu

- Nhu cầu sử dụng đồ nhựa tại mỗi gia đình
- Cách tái chế sử dụng đồ nhựa

4. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Mô tả thực trạng, phân tích, đánh giá thực trạng việc sử dụng đồ nhựa tại mỗi gia đình

- Đề xuất các biện pháp, giải pháp, kiến nghị

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu luận: Nghiên cứu các tài liệu có liên quan đến việc tái chế rác thải nhựa

- Phương pháp quan sát: Khảo sát nhu cầu sử dụng đồ nhựa tại mỗi gia đình
- Phương pháp điều tra, thống kê: Xử lý các số liệu và kết quả thu được.
- Phương pháp thực hành.

II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

1. Cơ sở lí luận

1.1. Nhu cầu sử dụng đồ nhựa tại mỗi gia đình

Việc lạm dụng quá mức sản phẩm nhựa và thu gom, tái chế, tái sử dụng không tương thích, sẽ xuất hiện một loại chất thải nhựa tràn lan trong môi trường gây nên “ ô nhiễm trắng” và chúng ta sẽ phải trả giá nghìn năm.

Tính trung bình mỗi năm, người Việt Nam thải ra khoảng 1,8 triệu tấn rác nhựa, trong đó có khoảng hơn 30 tỷ túi nilon. Túi nilon hiện diện khắp nơi trong đời sống xã hội, từ thành thị đến nông thôn, từ miền núi đến đồng bằng. Trung bình mỗi hộ gia đình tại Việt Nam sử dụng khoảng 1 kg túi nilon mỗi tháng. Hơn 80% số chúng đều bị thải bỏ sau khi dùng một lần và đích đến cuối cùng phổ biến của chúng, không phải các cơ sở tái chế hay xử lý, mà là biển và đại dương, “góp phần” đáng kể vào hơn 8 triệu tấn nhựa mà dân cư toàn thế giới đổ ra đại dương mỗi năm. Những con số trên thực sự là con số báo động đáng lo ngại từ việc sử dụng đồ nhựa

hàng ngày, nó làm ảnh hưởng trực tiếp đến môi trường sống của mỗi chúng ta. Từ việc tìm hiểu số liệu trên, tôi đã tiến hành khảo sát với đối tượng là phụ huynh học sinh của lớp mình chủ nhiệm:

Cụ thể:

Thời điểm	Số phụ huynh học sinh	Khi chưa áp dụng các biện pháp		
		Số lượng sử dụng đồ nhựa/ ngày	Phân loại rác	Tái chế đồ nhựa
Đầu năm học 2021 - 2022	62	62 - 100%	20 - 32,3%	15 - 24,2%

Bảng 1. Bảng số liệu khảo sát khi chưa áp dụng các biện pháp

1.2. Nguyên nhân của những hạn chế

Nhựa đã trở thành một trong những vật liệu phổ biến nhất thế giới, nhờ tính hữu dụng cũng như chi phí sản xuất thấp. Tuy nhiên quá trình sản xuất xử lí chúng, cũng như đặc tính bền vững trong tự nhiên đã và đang tác động tiêu cực đến môi trường, kinh tế - xã hội và sức khỏe con người, trở thành một thách thức lớn đối với cộng đồng và xã hội.

- Những vật dụng nhựa, đặc biệt đồ nhựa một lần với chi phí rất rẻ và tiện dụng, vì vậy nó bị lạm dụng rất nhiều và trở thành thói quen tiêu dùng trong cuộc sống và sinh hoạt của học sinh.

- Ý thức của học sinh trong vấn đề bảo vệ môi trường chưa cao, có thói quen “bạ đâu xả đó”. Chắc hẳn nhiều người chúng ta đã từng thấy cảnh chai nước do ai đó uống xong rồi tiện tay quăng vào gốc cây bên đường, trên ghế đá hay miệng hố ga trước cửa nhà. Hành động “bạ đâu xả đó” khiến môi trường bị ô nhiễm, trở nên mất mỹ quan và là nguyên nhân gây ra nhiều bệnh nguy hiểm.

- Ý thức kém và thiếu trách nhiệm với cộng đồng của một số người “tiện tay thì vứt” khiến cho việc thu gom, tập kết và phân loại rác thải nhựa với các loại rác thải hết sức khó khăn.

- Chưa có ý thức phân loại rác tại nguồn: Phần lớn người dân hiện nay vẫn thường vứt rác thải nhựa với các loại rác vô cơ khác,... làm cho quá trình phân loại, xử lý rất khó khăn.

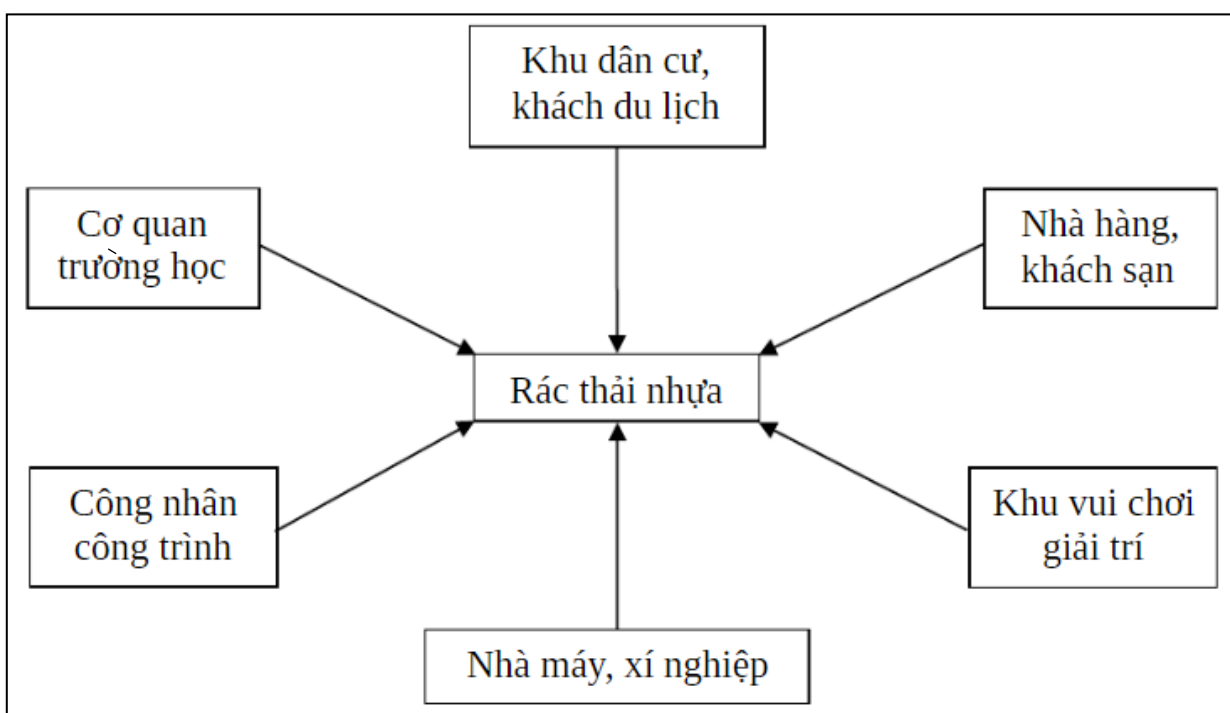
- Hệ thống xử lý rác thải nhựa chưa hoàn thiện, còn lạc hậu, hiệu quả kém... cũng là lý do khiến cho lượng rác thải nhựa thải ra môi trường tăng nhanh chóng:

2. Các biện pháp giúp học sinh nhận thức và thay đổi hành vi biết tái sử dụng rác thải nhựa ở nhà

2.1. Thay đổi cách truyền tải nội dung tới học sinh

Nắm bắt được tâm lí của các em học sinh Tiểu học khi tiếp nhận mọi thông tin đều bằng trực quan. Thay vì chỉ nói lí thuyết, đưa ra những con số khô khan, tôi truyền tải thông tin tới các em bằng những hình ảnh, video. Thay vì giáo viên nói, tôi khai thác ở các em những thông tin mà các em biết được. Thật ngạc nhiên, chỉ với một bức tranh đưa ra, các em đã trao đổi rất nhiều thông tin, những hiểu biết của mình về tác hại của đồ nhựa. Tôi đã nhận thấy các em cũng đã rất quan tâm tới việc sử dụng đồ nhựa hàng ngày.

Ví dụ: Tôi đặt ra câu hỏi với học sinh của mình: “ Rác thải nhựa từ đâu đến?”. Sau cuộc thảo luận tôi đã tổng kết lại theo sơ đồ sau:

Hình 1. Sơ đồ nguồn phát sinh rác thải

Qua sơ đồ trên, học sinh của tôi nhận thấy rác thải nhựa có mặt ở khắp mọi nơi trong cuộc sống của chúng ta. Để thông tin đến với các em học sinh dễ dàng, trong thời gian học online, tôi thường xuyên cho các em chơi trò chơi trên các phần mềm trực tuyến như Quiziz, Blooket,... Những câu hỏi về tác hại của việc sử dụng đồ nhựa được đưa ra với nhiều hình thức khác nhau giúp các em học sinh nhận thức rõ ràng hơn về tác hại của việc sử dụng đồ nhựa. Đặc biệt là rác thải nhựa – mối hiểm họa cho đại dương.

Chỉ với việc thay đổi hình thức đưa ra vấn đề, tôi nhận thấy các em đã đón nhận thông tin một cách chủ động và rất tự nhiên.

2.2. Tích cực phát động các chương trình trong năm học về bảo vệ môi trường

Do ảnh hưởng của đại dịch Covid 19 nên nhiều hoạt động đã được diễn ra dưới hình thức online. Ngay từ khi phát động chương trình “Tết trồng cây” và “Nói không với đồ nhựa dùng một lần” học sinh đã rất tích cực hưởng ứng và tham gia.

“Mùa xuân là Tết trồng cây

Làm cho đất nước càng ngày càng xuân”

Đây là câu nói của Chủ tịch Hồ Chí Minh khi phát động Tết trồng cây lần đầu tiên năm 1959. Đến nay Tết trồng cây đã trở thành phong trào lan tỏa khắp cả nước. Tôi đã phát động tới các em học sinh trong buổi lễ sinh hoạt dưới cờ và các em đã vô cùng hào hứng tham gia. Không chỉ đơn giản dừng lại ở việc tham gia mà có thể thu lại thật nhiều bài học hay. Các em có thể tự khám phá khi ngắm nhìn một hạt giống nảy mầm. Ví dụ như là muốn thành công thì ta cần bắt đầu một đầu từ một bộ rễ khỏe mạnh. Hay là một cái cây lớn lên là để trao đi màu xanh, không khí trong lành và nguồn thức ăn cho con người. Vậy nên không chỉ tích cực tham gia mà các em còn học được nhiều bài học ý nghĩa qua việc làm của mình. Các em đã tự tay tạo nên những “ Công trình xanh” của chính mình.

Hưởng ứng chương trình “Nói không với nhựa dùng một lần”, tất cả các bạn học sinh đã có những việc làm thiết thực. Các em cùng để nền ảo mang thông điệp Nói không với nhựa dùng một lần trong các giờ học trực tuyến. Các em còn rất sáng tạo với những chiếc túi xách, đồ chơi, ông đưng bút,... làm từ giấy bìa, vỏ hộp sữa hoặc chai lọ nhựa đã qua sử dụng. Hay những bức tranh ngộ nghĩnh đầy màu sắc, sáng tác slogan phòng chống rác thải nhựa. Tất cả những việc làm của các em được tôi đăng tải những hình ảnh lên cuộc thi Nét đẹp học sinh Long Biên và trang Padlet của lớp. Với những việc làm đẹp và ý nghĩa như vậy tôi nghĩ rằng bản thân các em cũng đã hiểu được mình cũng có trách nhiệm trong việc bảo vệ môi trường. Các em cũng đã có những hành động vô cùng thiết thực chứ không phải chỉ học qua sách vở. Không chỉ dừng lại ở các em học sinh trong lớp tôi còn muốn được lan tỏa những việc làm tốt đó tới phụ huynh và những người xung quanh mình. Ngoài ra tôi còn khuyến khích các em tham gia đăng tải những việc làm tốt của mình trên app Cùng Kun làm việc tốt mỗi ngày. Với tất cả những chương trình trên

các em học sinh của tôi ngoài việc tham gia thì các em cũng đã có những hành vi và việc làm để cùng mọi người chung tay bảo vệ môi trường.

Một số hình ảnh của các em học sinh khi tham gia các chương trình:

3. Hiệu quả sáng kiến kinh nghiệm

Bằng cách áp dụng những biện pháp trên, tôi nhận thấy:

- Học sinh đã nhận thức được ý nghĩa cũng như trách nhiệm của mình với việc bảo vệ môi trường, đặc biệt đã hạn chế sử dụng đồ nhựa và túi nilon
- Tích cực, sáng tạo làm các sản phẩm tái chế từ nhựa
- Nhắc nhở mọi người trong gia đình hạn chế sử dụng đồ nhựa

Kết quả cụ thể như sau:

Thời điểm	Số phụ huynh học sinh	Khi chưa áp dụng các biện pháp		
		Số lượng sử dụng đồ nhựa/ ngày	Phân loại rác	Tái chế đồ nhựa
Đầu năm học 2021 - 2022	62	62 - 100%	20 - 32,3%	15 - 24,2%
Cuối năm học 2021 - 2022	62	30 – 48, 4%	40 – 64,5%	45 – 72,6%

Bảng 2. Bảng số liệu khảo sát sau khi áp dụng các biện pháp

III. KẾT LUẬN, KHUYẾN NGHỊ

1. Kết luận

Qua quá trình thực hiện sáng kiến “*Công trình xanh – Tái sử dụng đồ nhựa ở nhà*” tôi nhận thấy học sinh và phụ huynh đã có ý thức, trách nhiệm hơn trong việc bảo vệ môi trường. Đặc biệt, việc sử dụng đồ nhựa hàng ngày đã giảm đi đáng kể. Thay vì sử dụng túi nilon thì mỗi gia đình đã thay thế bằng những túi vải. Để đạt được hiệu quả đó, theo tôi người giáo viên cần phải:

- Tiếp tục tuyên truyền tới phụ huynh và học sinh bằng những kênh thông tin như Zalo, Facebook,...
- Lòng ghép giáo dục kỹ năng bảo vệ môi trường tới các em trong những bài học
- Cập nhật những hình ảnh, việc làm tốt về bảo vệ môi trường lên các kênh thông tin để lan tỏa việc làm tốt tới mọi người
- Thay đổi nhiều hình thức mới để khuyến khích được học sinh tích cực tham gia

Ngoài việc dạy học, bản thân tôi tự nhận thấy mình hãy cùng chung tay với mọi người trong việc bảo vệ môi trường bằng những hành động nhỏ, việc làm thiết

thực. Mỗi người dân nêu cao tinh thần trách nhiệm, tích cực tham gia, tổ chức các hoạt động chống rác thải nhựa bằng các sáng kiến và hành động cụ thể, thiết thực. Thay đổi thói quen, nói không với các sản phẩm nhựa sử dụng một lần, túi nilon thông qua việc mua sắm, trong sinh hoạt, làm việc, lao động thường ngày; sử dụng thay thế bằng các loại sản phẩm thân thiện với môi trường. Tham gia tích cực các hoạt động bảo vệ môi trường tại nơi sinh sống bằng những hành động nhỏ nhất như phân loại, tái chế, tái sử dụng chất thải, sử dụng tiết kiệm nguyên, nhiên liệu; lên án kịp thời những hành vi gây ô nhiễm môi trường, thói quen sử dụng lãng phí tài nguyên, năng lượng...

2. Khuyến nghị

- Nhà trường thường xuyên tổ chức các buổi chuyên đề về bảo vệ môi trường
- Giáo viên tích cực phát động đến học sinh các phong trào, hoạt động về bảo vệ môi trường
- Động viên, khen thưởng kịp thời với những em học sinh có việc làm tốt trong phong trào bảo vệ môi trường

Trên đây là những biện pháp tạo **“Công trình xanh – Tái chế rác thải nhựa ở nhà”**. Rất mong nhận được sự đóng góp, giúp đỡ của các thầy cô giáo và các bạn đồng nghiệp để giúp sáng kiến của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Long Biên, ngày 6 tháng 6 năm 2022